

TEMİZLİK

Birikintilerin ve bozulmaya neden olana ajanların obje yüzeyinden uzaklaştırılması işlemidir.

Objenin yüzeyindeki birikinti iki şekilde oluşur:

1. Objenin gömüldüğü veya depolandığı ortamın etkileri ile
2. Kullanım nedeni ile

Objenin bünyesinde bulunan birincil ve/veya ikincil materyallerin su, oksijen, ışık ve/veya organik maddelerle etkileşimi sonucunda ortaya çıkan aşanlara kirleticiler diyoruz. Kirin oluşmasında üç önemli etmen rol oynar:

1. Objeyi oluşturan ham madde
2. Objenin kullanımı boyunca üzerine eklenen maddeler
3. Çevresel etmenler (toprak altı/toprak üstü ortam şartları ve insan kaynaklı etmenler)

Temizlikte Uygulanan Temel Yaklaşımlar

Bir temizlik işleminde uygulanan temel yaklaşımlar şunlardır:

1. **Tamamen temizlik:** Kirletici partiküllerin tamamen uzaklaştırılması
2. **Kısmi temizlik:** Kirletici partiküllerin yüzeyde mümkün olduğunca ince bir tabaka kalacak şekilde uzaklaştırılması
3. **Seçici temizlik:** Kirletici partiküllerden bir veya bir kaçının yüzeyden uzaklaştırılması

Koruma-onarım uygulamalarında temizlik şu amaçlar çerçevesinde gerçekleştirilir:

1. Objenin orijinal yüzeyini ortaya çıkarmak
2. Objeye orijinal estetiğini geri vermek
3. Objenin yapım tekniğine ait izleri ortaya çıkarmak
4. Objenin kullanım şekline ait izleri ortaya çıkarmak
5. Objeye tahrip eden ajanlardan arındırmak
6. Objenin bütünlüğünü tamamen ortadan kaldıracak oluşumlardan kurtarmak

7. Objenin bozulma sürecini dondurmak veya yavaşlatmak

Bu nedenle koruma-onarım çalışmalarında temizlik yukarıda belirtilen amaçların dışında bir hedef gözetilemez. Temizlikte esas, objeye ilk imal edildiği günkü halini kazandırmak değildir. Birincil amaç, objeyi kir tabakasının yol açacağı bozulmalara karşı korumaktır. Objeye estetik bütünlüğü geri kazandırmak ve/veya üretim tekniğine ilişkin izleri ortaya çıkarmak ise ikincil amaçtır. Ayrıca temizlik sırasında objenin estetik bütünlüğü koruma/sadık kalmak ve üretim tekniğine ilişkin izleri korumak koruma-onarım mesleğinin temel ilkelerindedir.

Kaynakça:

Ashurst, J., "Cleanin Masonry Buildings", Conservation of Building and Decorative Stone (Ed. Ashurst, John - Dimes, Francis G.), New Delhi 1999, 125-154

Caple, C., Conservation Skills:Judgment, Method and Decision Making, 2000.

Corr, S., Caring for Conservation: A Manuel of Preventive Conservation, 2000.

H. Hökten , B. Eskici, Y.S. Şener, S. Çelik, D. Hepdinç, Müzede Önleyici Koruma Uzaktan Eğitim Programı (2007)

Zycherman, L.A. , Storage of Stone, Ceramic, Glass and Metal. In K.Bachmann (Ed.), Conservation Concerns, Washington and London: Smithsonian Institution Press, 1992, 97-101.

Normandin, K. C. – Slaton, D., "Celening Techniques", Stone Conservation Principles and Practice (Ed. Henry, Alison), Donhead Publishing 2008, 127-160.